

Systemrevisjon ved Hedmark Renovasjon & Resirkulering AS (HRR)

Endelig rapport.
Dato: 19.12.2006

Selskapets adresse:	Arnkvernv. 251 2320 Furnes	Tlf. nr.:	62 54 28 00
Tidsrom for revisjonen:	6.-7.12.2006	Selskapets kontaktperson:	Arbeidstilsynet 3. distrikt Fylkesmannen i Hedmark
Arkivkode:	413 472	Revisjonen utført av: (tilsynsmynd.)	Jan A. Erlimo (AT) Harald Øie (AT)
Tillatelse av:	28.09.2005	Revisjonsteam:	Anne-Mette Nordbak (FM) Steinar Østlie (FM)
Rapportnr.:	06.073.	Revisjonsleder:	Jan Arne Erlimo
		Revisjonsansv. FM	Steinar Østlie

Rapportens innhold:

Denne rapporten beskriver de *avvik* og *anmerkninger* som ble avdekket innen følgende reviderte områder: Internkontrollen, aktiviteter og utstyr av betydning for *ytre miljø* i tilknytning til selskapets avløpsbehandling og avfallshåndtering.

Hovedkonklusjon:

Internkontrollen som har vært utøvd i virksomheten til nå har vesentlige mangler. Virksomheten har imidlertid igangsatt arbeidet med en full revidering av internkontroll-dokumentasjonen. Det er utarbeidet mange nye rutiner. Dette gjelder både styringsrutiner og prosedyrer på alle nivå og områder. Disse er i ferd med å bli implementert i organisasjonen. Som helhet vurdert synes bedriften å være inne i en god og konstruktiv utvikling når det gjelder systematisk arbeid og HMS.

Det ble påvist følgende avvik fra gjeldende lover, forskrifter, utslippstillatelse:

- Opplæring og informasjon om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid og regelverk innenfor eget arbeidsområde var ikke tilfredsstillende.
- Ansattes representanter har ikke medvirket ved utarbeidelse av HMS-systemer samt ved endringer som har betydning for helse, miljø og sikkerhet.
- Rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av HMS-krav var ikke tilfredsstillende.
- Selskapet har ikke beredskapsplan mot akutt forurensning

Fylkesmannen har også påpekt 3 anmerkninger.

Utarbeidet dato: 19.12.2006

Godkjent dato:

Sign.:

Sign.:

Revisjonsansvarlig: Steinar Østlie

Jørn G. Berg, fung. miljøverndirektør

1. Innledning

Rapporten er utarbeidet etter en systemrevisjon i Hedmark Renovasjon & Resirkulering AS i perioden 6.-7. desember 2006.

Revisjonen inngår som en del av Arbeidstilsynets (AT) og fylkesmannens (FM) planlagte tilsynsvirksomhet for inneværende år.

Formålet med revisjonen var å vurdere om det systematiske helse, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Det ble særlig sett på områder som har betydning for arbeidsmiljø og det ytre miljø. Revisjonen omfattet bl.a undersøkelse av og om:

- Selskapets internkontroll innenfor nevnte områder er hensiktsmessig og dekkende
- Aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- Selskapet når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammer som myndighetene har satt

Revisjonen ble gjennomført ved gransking av dokumenter, ved intervjuer av sentralt plasserte personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis.

Revisjonen fokuserer på overholdelse av krav, og rapporten beskriver eventuelle *avvik* og *anmerkninger* som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av selskapets miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner på et avvik og en anmerkning er som følger:

- **AVVIK** defineres som overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.
- **ANMERKNING** er et forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som tilsynsmyndighetene mener det er riktig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet.

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlag for kontrollen var :

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (Internkontrollforskriften).
- Internkontrollhåndbok for HRR.
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven).
- Tillatelse til drift av sorteringsanlegg for næringsavfall, samt mottak og mellomlagring av farlig avfall, av 28.09.2005
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).

3. Omfang

Følgende områder ble dekket under revisjonen:

- Rutiner for mottak, sortering, håndtering, lagring og viderelevering av avfall
- Lagring og håndtering av farlig avfall
- Status for internkontroll
- Selskapets organisasjonsstruktur, ansvarsplassering, myndighetsforhold og rapporteringsrutiner, styring av internkontrollen
- Rutiner for oppdatering av og kjennskap til regelverket
- Organisering av arbeidet, rutiner for drift og vedlikehold
- Opplæring, informasjonsrutiner
- Formidling av erfaringer, arbeidstakermedvirkning
- Målsettinger for ytre miljø, overordnede og operasjonelle mål
- Risikovurderinger – tiltak, planer og beredskap
- Avviksbehandling og korrigerende tiltak
- Selskapets egen overvåking og gjennomgang med internkontrollen
- Registreringssystem for evt. uhell og håndtering av uhell
- Selskapets håndtering av naboklager.
- Støy fra virksomheten
- Beredskapstiltak

4. Avvik

Følgende avvik ble avdekket under inspeksjonen:

Avvik 1 (felles)

Opplæring og informasjon om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid og regelverk innenfor eget arbeidsområde er ikke tilfredsstillende.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5.2 pkt. 2

Krav:

Det kreves at arbeidstakere skal ha tilstrekkelige ferdigheter og kunnskap om:

- Utførelse av egne arbeidsoppgaver, herunder evt. prosedyrer og instruks ved særlig fare
- Ulykkes- og helsefarer forbundet med arbeidet, herunder uregelmessigheter og erfaringsmessige forholdsregler
- Styrings- og rapporteringslinjer innen eget arbeidsområde
- HMS-arbeid som berører egen arbeidssituasjon, herunder ansvars- og oppgavefordeling, HMS-mål i eget arbeidsområde, rutiner for kartlegging av farer og problemer, og registrering og oppfølging av uønskede hendelser.
- Regelverk innenfor eget arbeidsområde

Funn:

1. Alle ansatte hadde ikke fått opplæring i eget internkontrollsystem
2. Alle berørte hadde ikke fått opplæring i;
 - a. ulykkes- og helsefarer på egen arbeidsplass,
 - b. bruk av helsefarlige kjemikalier.
3. Det var uklart for de ansatte hva konklusjonen var på gjennomførte risikovurderinger, under hvilke arbeidsoperasjoner det var påkrevd med bruk av verneutstyr og i så fall hvilken type verneutstyr.

Kommentarer:

Det bør også vurderes å sette i system vedlikeholdsopplæring i eget internkontrollsystem for alle ansatte og se på vedlikeholdsopplæring av grunnopplæring i arbeidsmiljø for verneombud og respektive ledere.

Avvik 2 (felles)

Ansattes representanter har ikke medvirket ved utarbeidelse av HMS-systemer samt ved endringer som har betydning for helse, miljø og sikkerhet.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5.2 pkt. 3.

Krav:

Virksomheten skal iverksette rutiner for å trekke de ansatte inn i arbeidet med utvikling av HMS samt andre forhold av betydning for arbeidsmiljøet, slik at de ansattes erfaring og kunnskap utnyttes i dette arbeidet. Det må her kunne vises til rutiner som beskriver hvordan og når de ansatte blir trukket inn i planlegging og utførelse av ovennevnte aktiviteter. Det må også kunne dokumenteres at de ansatte faktisk blir trukket med gjennom underskriftsrutiner eller lignende.

Funn:

1. Ingen av de ansatte, heller ikke verneombudene, kunne i våre intervjuer vise til at de hadde blitt trukket inn i arbeidet med egen HMS eller i forbindelse med endringer i virksomheten.
2. Vi kunne ikke finne beskrevne rutiner for å trekke de ansatte med i arbeidet som beskrevet over i pkt 1.

Avvik 3 (felles)

Rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av HMS-krav er ikke tilfredsstillende.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5.2 pkt. 7.

Krav:

Virksomheten skal iverksette rutiner for å sikre at overtredelser av krav blir oppdaget. Det kreves beskrivelse av avviksrutinene og hvordan de skal benyttes, og at de fungerer og er i aktiv bruk. Det må i praksis vises til at årsaken til overtredelser er kartlagt og har utløst tiltak for å hindre gjentakelse. Erfaringer fra overtredelser av krav skal tilflyte ansvarlige for bedriften og ansatte for å forebygge overtredelser.

Funn:

1. Systemet for registrering av avvik og uønskede hendelser ble i liten grad brukt.
2. Få kjente til skjemaene, og det var uklar grenseoppgang mellom bruken av de ulike skjemaene.
3. Rutinebeskrivelsen var noe uklar mht hvem som skulle fylle ut skjema, hva som skulle registreres og på hvilket skjema.
4. Det fantes ingen oversiktsliste eller oppfølgingsystem for registrerte avvik.

Avvik 4:

Selskapet har ikke beredskapsplan mot akutt forurensning

Avvik fra:

Tillatelse av 28.09.2005, pkt. 3.2

Kommentarer:

Tillatelsen angir ikke spesifikt hva beredskap mot akutt forurensning skal omfatte og inneholde, uten at selskapet skal ha utstyr for å fjerne eller begrense virkning av forurensning. Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til sannsynligheten for at akutt forurensning kan inntreffe. Denne sannsynligheten, og de eventuelle konsekvensene, må anses å øke vesentlig ved at selskapet vil starte ordinært mottak av farlig avfall.

Planen bør bl.a inneholde en vurdering av hvilke hendelser som kan inntreffe og hvilke tiltak som skal settes inn dersom noe skjer. Disse forholdene bør informeres godt og bevisstgjøres hos de ansatte. Lettfattelige instruksjoner bør settes på strategiske steder. Noen bør ha særlig god kunnskap om ulike avfallstypers kjemiske egenskaper og farlighet. reaksjon

5. Anmerkninger

Følgende forhold ble avdekket under revisjonen:

Anmerkning 1 (felles):

Kartlegging av farer og problemer, risikovurdering og handlingsplaner er ikke tilfredsstillende.

Internkontrollforskriften § 5.2 pkt. 6

Krav:

Skriftlig dokumentasjon bør omfatte hvordan og når kartlegging og risikovurdering gjennomføres og følges, samt resultater av gjennomførte kartlegginger, risikovurderinger og planer/tiltak.

Funn:

1. Kartlegging og risikovurdering var delvis gjort, men ikke grunnleggende og systematisk for alle arbeidsoperasjoner og arbeidsforhold. Det er gjort en risikovurdering i januar 06, men som i liten grad er forankret i organisasjonen.
2. I IK-håndboka var det ingen rutinebeskrivelse for gjennomføring av vernerunder eller beskrivelse av valgte metoder for å kartlegge psykososialt arbeidsmiljø.
3. Det forelå ingen handlingsplan for å redusere støynivået i områder med nivå over tiltaksverdi.

Kommentar:

Virksomheten har planlagt å gjennomføre risikokartlegging sammen med bedriftshelsetjenesten i mars 07. Av den grunn gir vi kun en anmerkning på dette forholdet, men virksomheten må legge fram for Arbeidstilsynet en revidert risikovurdering innen rimelig tid etter kartleggingen (før sommerferien).

Det er her viktig at vurderingene tar utgangspunkt i de ansattes erfaring og meninger, i større grad enn tidligere.

For farer og problemer som innebærer risiko, skal det lages en intern prioritert plan for å redusere risikoen. Dersom disse planene ikke følges opp innen fristen som blir satt er dette å betrakte som avvik.

Anmerkning 2 (felles):

Det er ikke etablert rutiner for å utvikle og evaluere virksomhetens HMS-mål. Målene er ikke godt forankret i organisasjonen.

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften), § 5.2, pkt. 4

Krav

Det skal fastsettes mål for hele HMS-området. Det bør settes både overordnede mål og operasjonelle delmål. Målene skal dokumenteres skriftlig og være så konkrete som mulig.

Kjernen i internkontrollen er at arbeidet skal være systematisk, dvs. at mål og handlingsplaner fastsettes med grunnlag i risikoforhold og kartlegginger. Systematikken på dette nivået ligger i at oppfølging og gjennomføring må vurderes og evalueres mot målene igjen. Målene må være kjent og ha forankring i organisasjonen.

Funn

I den nye håndboken er det satt generelle, overordnede mål (pkt. 1.2). I pkt. 2.0 er det satt et generelt mål gjenvinning av avfall.

I pkt. 1.3 er det satt mål for sykefravær. For øvrig er det ikke satt konkrete delmål.

Målene er ikke godt kjent i organisasjonen. Det er ikke tradisjon for å drive målutvikling i bedriften.

Anmerkning 3:**Emballasje for farlig avfall er ikke merket med innhold.**

Kommentarer:

Fat og annen emballasje for oppbevaring av farlig avfall bør merkes tydelig med innhold, for å sikre at ulike typer og fraksjoner avfall ikke sammenblandes.

6. Andre forhold

Virksomheten er revidert mot gjeldende internkontroll, som har vesentlige mangler. Det er imidlertid tatt initiativ til og igangsatt arbeid med utarbeidelse av ny internkontroll. Dette gjelder både styringsrutiner og prosedyrer på alle nivå og områder. Dette arbeidet har også sammenheng med virksomhetens planer om ISO 14001-sertifisering i 2007. De nye rutinene synes, så langt vi har vurdert, å være hensiktsmessige i forhold til virksomhetens aktiviteter.

Selskapet har tillatelse til å starte ordinært mottak av farlig avfall. Anlegget er foreløpig ikke driftsklart dette. Det er heller ikke utarbeidet prosedyrer for mottak, sortering og lagring utover det som følger med restavfallet. Inntil anlegget er driftsklart, samarbeider selskapet med Renor om innsamling av farlig avfall fra kundene.

Ved mottak av flere billass med restavfall samtidig, blir det relativt trangt på sorteringsplata. Vi har ikke grunnlag for å hevde at dette medfører dårligere sortering eller øker risikoen for personskader som følge av at flere hjullastere og sortere arbeider tettere og nærmere hverandre. Men virksomheten bør være oppmerksom på mulige risikoforhold knyttet til intensivt aktivitet her.

7. Gjennomføring

Systemrevisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Formøte 10.11.06

Forberedende møte for planlegging av systemrevisjonen.

Åpningsmøte 06.12.06

Informasjon fra Arbeidstilsynet om gjennomføring av revisjonen.

Intervjuer og verifikasjoner 06.-07.12.06

Seks personer ble intervjuet av Arbeidstilsynet og fire personer av Fylkesmannens Miljøvernnavd.

Sluttmøte 18.12.06.

Oppsummering med presentasjon av resultatene.

Deltagere ved revisjonen:

Følgende personer fra HRR har deltatt på formøte/åpningsmøte, intervju og sluttmøte:

Navn	Funksjon/stilling	Formøte	Åpningsmøte	Samtale	Verifikasjon	Sluttmøte
Paal Kvernvolden	P.tr. dagl.leder	X	X	X		X
Aage Kvernvolden	Avtr.dagl.leder		X			X
Marianne Myklebust	Salgs / markedssjef	X	X		X	X
Frank A. Høgshaugen	Driftssjef anlegg	X	X	X	X	X
Knut A Pedersen	VO anlegg			X		X
Kjetil Henriksen	VO transport		X	(X)		
Roy Aaseth	Kontrollør		X	X		
Willy Pettersen	Sorterer		X	(X)		
Tom H. Karlsen	Mekaniker		X	(X)		
Espen Sølvsberg	Formann		X		X	X
Sven O. Sletten	Markedskonsulent				X	

(x) - Deltatt i samtale med Arbeidstilsynet.

Revisjonsgruppe:

Fra Arbeidstilsynet: Harald Øie, inspektør
Jan Arne Erlimo, seniorinspektør / revisjonsleder

Fra Fylkesmannen: Steinar Østlie, overingeniør
Anne-Mette Nordbak, overingeniør